

Miljø- og Fødevarerklagenævnet
Sendt elektronisk via klageportalen

Vingsted, den 10. juli 2018.

KLAGE

Danmarks Sportsfiskerforbund påklager hermed Svendborg kommunes afgørelse om at der ikke kan gennemføres vandløbsrestaurering i Hundstrup Å ved Gundestrup Mølle grundet hensynet til de kulturhistoriske interesser.

I afgørelsen beskriver Svendborg kommune vandløbet, placering samt opland, og den planlagte indsats i statens Vandområdeplan 2015-21

Gundestrup Mølle ligger i Svendborg Kommune 15 kilometer vest for Svendborg på den nedre del af Hundstrup Å omtrent 6 kilometer fra udløbet i Det Sydfynske Øhav. Vandløbssystemet afvander store dele af den vestlige del af Svendborg Kommune, og oplandet til Gundestrup Mølle er 59 km².

I statens Vandområdeplan for 2015-2021 for Det Sydfynske Øhav er Gundestrup Mølle udpeget som en indsats, hvor der skal fjernes en fauna-spærring (reference nr. ODE-715).

Det fremgår af afgørelsen, at Svendborg Kommune har gennemført en forundersøgelse i samarbejde med Rambøll. Af denne fremgår det at Rambøll ser 3 muligheder ved Gundestrup Mølle. Svendborg Museum og Dansk Møllerforening har i forbindelse forundersøgelsen udtalt sig om Gundestrup Mølles bevaring og de kulturhistoriske værdier for området.

Miljø-, Klima- og Trafikudvalget har efterfølgende på deres møde den 6. juni 2016 og på baggrund af disse udtalelser besluttet, at vandløbsrestaureringen ikke skal gennemføres på grund af de kulturhistoriske værdier.

Begrundelse for klagen

Danmarks Sportsfiskerforbund mener ikke Svendborg kommune har hjemmel til at træffe afgørelse om at der ikke skal gennemføres en vandløbsrestaurering i Hundstrup Å ved Gundestrup Mølle. På vedhæftede bilag 1 skriver Naturstyrelsen den 22. februar 2016: **"Kommunerne er forpligtede til at gennemføre vandløbsindsatser, og der kan opnås tilskud til det"**.

Det afgørende i denne sag er om Svendborg kommune kan undlade at gennemføre en indsats med henvisning til vandløbslovens § 37, stk. 3. Det mener DSF ikke er muligt.

I afgørelsen skriver Kommunen på s. 3:

På baggrund af en forundersøgelse herunder Svendborg Museums udtalelser meddeler Svendborg Kommune som vandløbsmyndighed jævnfør vandløbslovens § 37, stk. 3:

At der ikke kan gennemføres restaureringsforanstaltninger i Hundstrup Å ved Gundestrup Mølle herunder genopretning af vandløbs naturlige løb og fjernelse af fysiske spærringer for vandgenemstrømningen, da der derved tilsidesættes væsentlige kulturhistoriske interesser.

Afgørelsen er truffet på baggrund af en konkret vurdering af de kulturhistoriske konsekvenser for mølleanlægget ved Gundestrup Mølle.

Som det fremgår af afgørelsens bilag 1, **Notat om vandplanindsatsen ved Gundestrup Mølle**, nævner Svendborg kommune selv Notatet fra Naturstyrelsen af 22. februar 2016.

Kommunen anerkender at det er en kommunal opgave at søge vandplansindsatser realiseret. De argumenterer imod dette, ved at anføre at en passageløsning vil tilsidesætte væsentlige kulturhistoriske interesser og vælger at sikre forsat drift af Gundestrup Mølle, og dermed undlader en nødvendig indsats og bevarer dermed den nuværende status og tilstand.

DSF påstår at Kommunen fejlagtigt forsøger at finde hjemmel i VLL § 37 stk. 3 og præciserer denne fejl på s. 3 i afgørelsen:

Efter vandløbsloven skal Svendborg Kommune, som vandløbsmyndighed sikre, at vandløb kan benyttes til afledning af vand under hensyntagen til de miljømæssige krav til vandløbskvaliteten. Det er således en kommunal opgave at søge vandplanens indsatser i vandløb realiseret.

Kommunen kan således træffe beslutning om gennemførelse af restaureringsprojekter, der forbedrer de fysiske forhold i og omkring vandløb. Et restaureringsprojekt kan dog ikke gennemføres, hvis der derved tilsidesættes væsentlige kulturhistoriske interesser (vandløbslovens § 37, stk. 3).

En forudsætning for fortsat mølle- og turbinedrift ved Gundestrup er at Hundstrup Å kan opstemmes, så Møllesøen og faldet er tilstede, så det kan levere energi til mølles hjul eller turbine. Opstemningen er samtidig en fysisk spærring i vandløbet, som forhindrer fisk og smådyrs frie vandringer i vandløbet.

Udvidede fredninger sikrer ikke forsat drift af vandkraftværker og vandmøller:

Danmarks Sportsfiskerforbund er naturligvis ikke imod at de kulturhistoriske interesser skal tilgodeses. Vi vil henlede Nævnets opmærksomhed på Kulturministeriets tolkning af fredningssager ved vandmøller og kraftværker (Bilag 2 + 3).

Heraf fremgår det, at *Bekendtgørelse af lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer*, ikke giver hjemmel til at frede driften af et vandkraftværk (Tangeværket) eller driften af en vandmølle (Grubbe Vandmølle).

Klagenævnsafgørelse i sag der ligner denne NMK-43-00754

I sagen, der har mange lighedspunkter med Gundestrup Mølle afgørelsen i Svendborg, udtaler Nævnet og træffer afgørelse om at Middelfart kommune, har handlet korrekt ved at meddele tilladelse til faunapassage ved Fyllested Mølle i Middelfart kommune.

I sagen anfører klager (ejer af møllen) netop synspunktet om, at den kulturhistoriske værdi kun kan sikres ved bevarelse af en vandmølle i drift, og henviser til vandløbslovens § 37 stk. 3.

Fra afgørelse NMK-43-00754:

Middelfart Kommune meddelte den 24. september 2015 efter vandløbsloven reguleringstilladelse til etablering af en fiske- og faunapassage i Stor Å ved Fyllested Mølle. Afgørelsen blev påklaget af ejendommens ejer, der navnlig anførte, at der ikke med afgørelsen var taget hensyn til helheden, herunder tilførsel af tilstrækkeligt vand til mølledammen og turbinen, samt de kulturhistoriske værdier i form af et unikt møllemiljø i tilknytning til et herregårdsmiljø, og at den kulturhistoriske fortællerværdi ikke kunne opretholdes uden en intakt mølledam, hvilket ikke er i overensstemmelse med vandløbslovens § 37, stk. 3.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet stadfæstede kommunens afgørelse, idet nævnet anførte følgende:

"Miljø- og Fødevarerklagenævnet bemærker, at Middelfart Kommune i afgørelsen har vurderet projektets indvirkning på de kulturhistoriske interesser i området.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet finder, at kommunens afgørelse i tilstrækkelig grad tager hensyn til de kulturhistoriske interesser, da der med afgørelsen ikke foretages indgreb i bygværkerne og mølledammen, som sammen udgør de primære kulturhistoriske interesser i området. (Min understregning)

Nævnet har herved lagt på, at projektet forudsætter, at der fortsat kan ledes vand til mølledammen med henblik på en modificeret drift af turbinen, og at stedets og møllens historie derved fortsat vil kunne formidles. Projektet tilgodeser ligeledes fugtighedsforholdene omkring og under ejendommens bygninger, hvorved disse er sikret mod skader på sokkel og fundament. Nævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering af dette forhold.

Nævnet bemærker endvidere, at kommunens tilbagekaldelse af vand-indvindingstilladelsen indebærer, at der ikke er grundlag for på ny at iværksætte turbinedrift med henblik på produktion af el, ligesom nævnet bemærker, at det er indgået i vurderingen af sagen, at der ikke har været produceret el ved møllen siden 2003, og at hverken mølledam eller turbine er vedligeholdt med henblik på en sådan produktion.

Nævnet bemærker endelig, at Kulturarvsstyrelsens notat om Fyllested Mølle forholder sig til selve området og til møllen og dens historie, og på den baggrund konkluderer, at der er tale om et meget interessant møllemiljø med tilknytning til hovedgården Kærsgård, og at der i forbindelse med en vandløbsrestaurering bør tages udstrakt hensyn til de kulturhistoriske interesser, ejerens ønsker til fremtidig drift og herlighedsværdien. Nævnet finder således ikke, at Kulturarvsstyrelsens notat forholder sig til den konkrete løsningsmodel, som er angivet i projektet. "

Danmarks Sportsfiskerforbund er af den overbevisning, at en udvidet fredning IKKE giver mulighed for at sikre den forsatte drift, som vi har argumenteret for ovenfor.

I afgørelsen vedrørende Gundestrup Mølle er skitseret 3 forslag for passage.

I forbindelse med gennemførsel af forundersøgelsen med detailprojekt er der udarbejdet 3 muligheder for at gennemføre den nødvendige restaureringsindsats under forskellig grad af hensyn til de kulturhistoriske interesser.

I overskriftsform ser de således ud:

- 1. Opstemningen fjernes og ådalen genskabes.**
- 2. Der etableres et nyt forløb af Hundstrup Å øst for mølledammen. Opstemningen bevares, så den eksisterende drift af turbinen kan fortsætte næsten uændret. Faunapassagen vil kun i begrænset omfang forbedre faunapassagen i Hundstrup Å.**
- 3. Der etableres et nyt slynget forløb øst for mølledammen, hvori hele Hundstrup Ås vandføring skal løbe. Mølledammen bevares idet den vil få tilført vand fra et mindre tilløb. Forslaget muliggør demonstrationsdrift af turbine.**

Rådgiver er Rambøll, og de konkluderer, det er alene løsning 1 og løsning 3, der vil sikre målopfyldelse af Hundstrup Å i vandområdeplanerne. Det fremgår ikke af sagen om mølleejers har en vandindvindingstilladelse.

Status for en løsning ved Gundestrup Mølle

I forbindelse med arbejdet i vandrådet for Det Sydfynske Øhav kom Rådet med en opfordring til Danmarks Sportsfiskerforbund sammen med de lokale i Vandpleje Fyn, til at gå i dialog med ejer af Gundestrup Mølle, for at finde en løsning der tilgodeså alle parter.

Denne dialog pågår stadig og det er Danmarks Sportsfiskerforbunds forventning, at dette vil medføre et kompromis, som den anbefalede løsning 3. i afgørelsen og som er beskrevet i det medfølgende Notat om vandplanindsatsen ved Gundestrup Mølle.(Bilag 4)

Danmarks Sportsfiskerforbund forventer at Nævnet hjemviser Svendborg kommunes afgørelse til fornyet behandling.

DSF og Vandpleje Fyn ønsker at forsætte den positive dialog med Mølleejeren og håber det vil resultere i et kompromis, som vil være den løsning 3. som skitseret i den udsendte afgørelse. Herved sikre passage og der er mulighed for demonstrationsdrift af Gundestrup Mølle.

Med venlig hilsen

Lars Brinch Thygesen

Natur- og Miljøkonsulent